

The background image shows two BMX riders on a dirt track. The rider in the foreground is wearing a yellow jersey with 'Chester' and a Dutch flag, a red helmet with orange graphics, and red gloves. The rider in the background is wearing a black and white jersey with the number 168 and a black helmet with orange graphics. They are both riding on a dirt track with a metal fence and trees in the background.

Op weg naar de toekomst

Open clubs
en vitale sportparken

Maart 2019

≡ provincie
Gelderland

Op weg naar de toekomst

Open clubs
en vitale sportparken

Rick Palm, Joke Roeterdink, Jan Markink

‘Ik daag bestuurders uit om verder te kijken dan vandaag en morgen’

Schotten weg en mensen bij elkaar brengen met sport

Jan Markink (gedeputeerde sport) vindt het een gemiste kans als kleedkamers en clubgebouwen het grootste deel van de week leeg staan. ‘Waarom zouden bijvoorbeeld recreatieve hardlopers zich niet kunnen omkleden en douchen in de accommodatie van de voetbalclub? Of kinderopvang in de kantine. De tijd is rijp om de schotten weg te halen.’

De zon schijnt en Markink staat samen met voorzitter Rick Palm van sc Rheden en verenigingsondersteuner Joke Roeterdink van de Gelderse Sport Federatie (GSF) op het hoofdveld van de Rhedense voetbalclub. Niet voor niets op die plek, want de voetbalvereniging is hard op weg om een open club te worden, een vereniging waar ook plaats is voor niet-leden. Joke Roeterdink ondersteunt de club hierin. Rheden schakelde de Gelderse Sport Federatie in dankzij subsidie van de provincie.

Waarom ondersteunt de provincie open clubs en vitale sportparken?

Jan Markink: ‘Nieuwe verbindingen zijn belangrijk. Sport kan zoveel doen voor mensen. Accommodaties kun je prima voor verschillende doeleinden gebruiken. Je ziet overal in de maatschappij dat zaken veranderen. Dat het niet meer zo is dat je alleen maar bezig bent met waar jij zogenaamd ‘over gaat’. Er komen steeds meer netwerken die zich samen buigen over een of meer maatschappelijke opgaven.’

Waarom wil sc Rheden een open club worden?

Voorzitter Rick Palm: ‘Eind 2016 trad er een nieuw bestuur aan na de fusie tussen vv Rheden en Worth Rheden. Een mooi moment om na te denken over waar we heen wilden met de club. Wat doe je met vrijwilligers en je accommodatie? We hebben toen de steun in geroepen van de Gelderse Sport Federatie en zijn daar enthousiast geworden over de open club-gedachte.

Past het bij elke vereniging?

Joke Roeterdink (GSF): ‘Belangrijk is dat het in het dna van je club zit. Je moet zeker weten dat je leden het willen, waardoor er draagvlak ontstaat.’

Wat zijn de voordelen voor clubs?

Markink: 'Bij veel clubs lopen de ledenaantallen terug en soms is het moeilijk om voldoende vrijwilligers te vinden voor de taken. Als je mensen van buiten de club erbij betrekt, komen daar ook weer mogelijkheden uit, bijvoorbeeld voor het onderhoud van je accommodatie. Ik daag trouwens alle clubbestuurders uit om verder te kijken dan de waan van de dag en die van morgen. Door dat als provincie te stimuleren, zijn er de afgelopen jaren al mooie initiatieven van de grond gekomen. We hebben niet de intentie gehad om al die clubs in Gelderland te bereiken. Maar we hebben nu wel een paar mooie voorbeelden, die anderen kunnen inspireren.'

Wat heeft sc Rheden voor plannen?

Palm: 'Er is heel veel mogelijk. We hebben hier bijvoorbeeld ruimtes die bijna de hele week niet gebruikt worden. De gemeente wil bijvoorbeeld graag de wijk in. Ze zouden hier prima kunnen zitten.'

Markink reageert meteen: 'Dat vind ik nou het mooie. Er komen allerlei ideeën als je met de open club-gedachte aan de gang gaat. Je merkt dat er energie gaat stromen.'

Roeterdink: 'En waarom heb je vijftig penningmeesters nodig voor alle verschillende verenigingen in het dorp? Je kunt er prima drie hebben die het werk voor alle clubs doen. Dan kunnen die andere penningmeesters zich met andere taken bezighouden. Dit vanuit het idee dat je inwoner van Rheden bent en op die manier een steentje wil bijdragen aan de zogenoemde smeerolie in het dorp.'

Hoe ondersteunt de Gelderse Sport Federatie?

Roeterdink: 'We maken onder andere een omgevingsanalyse. Wat zit er allemaal in de omgeving van een vereniging?' Ze legt een A4-tje op tafel met daarop logo's van bedrijven, scholen en instellingen. 'We hebben mensen met een lichte beperking die misschien klussen zouden kunnen doen, we hebben studenten die op het sportpark bewegingsonderwijs kunnen geven aan scholieren van de basisschool, maar misschien ook trainingen zouden kunnen geven. Het is wellicht een heel nieuw vrijwilligerspotentieel. Uiteindelijk gaat het erom dat je met z'n allen het dorp leefbaar houdt. In de verre toekomst zou je kunnen denken aan iets van een sportboulevard Rheden met allerlei samenwerkende verenigingen. Op het gebied van sport en bewegen, maar ook cultuur, muziek, toneel, noem maar op. Markink tenslotte: 'En zo kom je weer bij de eigenenschap dat sport verbindt. Want dat willen we: mensen bij elkaar brengen.'

Ervaringen delen

Dit magazine is bedoeld voor bestuurders, medewerkers en vrijwilligers van clubs, sportparken en gemeenten en andere geïnteresseerde partijen. Met deze uitgave wil de provincie kennis en ervaringen delen over de ontwikkeling naar open clubs en vitale sportparken.

In dit magazine delen clubs en sportparken hun verhaal. Deze ontwikkelingen worden mede ondersteund door provincie Gelderland.

Iedereen maakt een positieve ontwikkeling door

Werken, leren, bewegen en vooral zelf je verantwoordelijkheid nemen

Eigen verantwoordelijkheid. Daar wordt bij de deelnemers aan ‘Ga op weg’ in Harderwijk een beroep op gedaan. Ze sporten, krijgen taallessen en doen werkzaamheden op sportpark De Sypel. ‘Je bent samen verantwoordelijk voor het geheel’, zegt begeleider Kees Grovenstein. ‘Daar beginnen we rustig mee, maar we doen wel een beroep op hun eigen verantwoordelijkheid. We vragen bijvoorbeeld wie uit de groep de warming-up wil doen. Er is altijd wel iemand die opstaat. De rest heeft weer andere talenten.’

Grovenstein: ‘Het gaat erom dat je leert waar jouw talenten liggen. Zo werk ik al jaren. Ik heb voorbeelden van mensen die in het begin best problemen hadden met het functioneren in een groep en nu zelf teams begeleiden en alles regelen. Dat vind ik mooi om te zien.’

Grovenstein werkt nu al bijna twintig jaar voor onder andere de gemeente Harderwijk. Hij houdt zich bezig met allerlei projecten waarbij sport als middel wordt gebruikt om mensen bij de samenleving te betrekken. ‘Ik werd door sportparkmanager Monique Mennen gevraagd om dit samen met een aantal andere partijen op te pakken.’

Mooi aanbod

In maart 2019 gaat een groep van vijftien vluchtelingen met een verblijfsvergunning (statushouders) en mensen uit de bijstand van start. ‘Ik ben heel benieuwd naar de diversiteit in de groep en hoe ze zich met elkaar gaan ontwikkelen. Heel interessant. We hebben een mooi aanbod voor mensen. Ik vind het geslaagd als mensen meer in de samenleving komen te staan. Het zou mooi zijn als een paar mensen na de achttien weken werk hebben of als aan de slag kunnen als vrijwilliger. Ik ga er in elk geval vanuit dat iedereen een positieve ontwikkeling doormaakt.’

**‘Mooi als ze zo
in de samenleving
komen te staan’**

Kees Grovenstein

Taalles

In 'Ga op weg' zitten verschillende elementen: taalles, onderhoud op het sportpark, zelf bewegen en gezondheid/voeding. 'Er zijn veel statushouders waarvoor taalles nuttig is', zegt Grovenstein. 'Dat doen we heel praktisch. We hebben drie ochtenden in de week taalles, waarbij we vooruitlopen op de activiteit die we 's middags doen.' Wat betreft onderhoud is bij de vier verenigingen op het sportpark (voetbal, hockey, beachvolleybal en jeu de boules) gevraagd welke klussen opgepakt moeten worden. 'Dan moet je bijvoorbeeld denken aan schoonmaken, schilderwerk of ander onderhoud aan gebouwen of rond de velden.' Bij gezondheidslessen geeft een docent voorlichting over onder andere goede voeding, koken en boodschappen doen. Grovenstein: 'Verder sporten we drie keer in de week. Een keer gaan we naar de sportschool en verder gaan we bijvoorbeeld voetballen, beachvolleyballen, jeu de boules en wandelen. Aan het begin testen we de conditie en het uithoudingsvermogen van de deelnemers. Dat doen we tussendoor en aan het eind nog eens.'

Bewegen zorgt voor zelfvertrouwen

Bewegen is heel belangrijk in het programma. 'Als je fysiek in beweging komt, beginnen er ook veel andere processen. Doordat je sport krijg je makkelijker contact en word je bijvoorbeeld trots op je vooruitgang. Het doet iets met je op mentaal vlak: hoe kijk je tegen jezelf aan? Je ziet dat zelfvertrouwen, zelfrespect en zelfinzicht toenemen. Je komt lekkerder in je vel te zitten.' Er is dan ook veel aan gelegen om de deelnemers ook na afloop aan het sporten te houden. 'Zo gaan we onder andere bekijken wat mensen voorheen aan sport hebben gedaan, waartoe ze in staat zijn en wat ze graag zouden willen doen', zegt Grovenstein. 'We gaan aan de slag met hun sporttoekomst. Dat is heel belangrijk.'

'Het gaat om het ontdekken van je talenten'

Clubs hebben vooruitziende blik

In een gestaag tempo naar een open sportpark in Harderwijk

Sportpark De Sytel in Harderwijk, over vijf jaar. Studenten van Landstede sporten overdags op de velden, langs de kant is een ploegje bezig met onderhoud. Dat waren ooit mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar dankzij het werken op het sportpark zijn er al verschillende doorgestroomd naar gewoon werk. Op woensdagmiddagen komen kinderen uit de buurt de hekken van het complex binnen om er lekker te sporten en spelen, studenten en ouderen uit de buurt doen een potje jeu de boules.

Zo ver is het anno 2019 nog niet, maar de eerste stappen naar een open sportpark in Harderwijk zijn al wel gezet. Dat gebeurt onder leiding van de in september 2018 aangestelde sportparkmanager Monique Mennen. 'Ik zou het heel gaaf vinden als er hier over vijf jaar overdag altijd activiteiten zijn.'

‘Over vijf jaar altijd activiteiten overdag’

Spin in web

Mennen is als sportparkmanager de spin in het web en onderhoudt met onder andere de vier verenigingen (voetbal, hockey, beachvolleybal en jeu de boules) de contacten over de te nemen stappen. 'We hebben daarvoor een kerngroep. Een van de eerste activiteiten was het houden van een enquête in de omgeving naar de wensen. Zo bleken bewoners van zorgcentrum De Aanleg het leuk te vinden om te jeu de boules op de banen die op het sportpark liggen. 'Dan zou je kunnen denken aan studenten van mbo Landstede die daar naar toe gaan en met een aantal mensen naar de baan wandelen om daar te jeu de boules. Er kwamen nog meer wensen uit de rondvraag naar voren, bijvoorbeeld om het sportpark open te stellen voor kinderen om er vrij op te spelen. 'Dat gaan we ook in de vakanties een dag per week doen. De hekken altijd open kan helaas niet, omdat je wel toezicht nodig hebt. Je wilt niet dat ze in de netten klimmen, fietsen op de watervelden van de hockeyvereniging of dat jongeren een sigaretje roken op het kunstgras.'

Monique Mennen

Studenten van Landstede

Ook komt er een voetbal- en hockeyinstuif voor de jongste kinderen op woensdagmiddag, waarbij ook oudere broertjes en zusjes kunnen meekomen om vrij te spelen op het sportpark. Mennen: 'Verenigingen hebben geen vrijwilligers om deze activiteiten vanuit hun eigen club te begeleiden, maar wij kunnen een beroep doen op studenten van Landstede.'

Ook komt er een sport- en werkprogramma voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en statushouders. 'Die krijgen hier onder andere taallessen', zegt sportparkmanager Monique Mennen. 'Die vraag kwam van Meerinzicht Sociaal Domein (een samenwerkingsverband van de gemeenten Ermelo, Zeewolde en Harderwijk, red.) Behalve taallessen volgen, krijgen ze hier sport en moeten ze werken. Een wisselende groep van vijf mensen gaat onderhoud op het sportpark doen, de rest krijgt ander werk. Ook krijgen ze les in gezondheid, onder andere over voeding.' Het project start in maart en duurt vier maanden. 'Als het goed bevalt, gaan we het vaker doen. Als het heel goed bevalt gaat het ook op andere plaatsen van start', zegt Mennen. Een open sportpark mag volgens haar geslaagd worden genoemd, als het lukt om partijen binnen te halen die je normaal niet zo gauw binnen de hekken van het complex zou zien. 'Dat zijn vaak de maatschappelijke dingen. Die zorgen ook voor continuïteit.'

Toch wil de kerngroep zich binnenkort ook wat meer richten op commerciële partijen. 'Je zou kunnen denken aan bedrijven die hun sportdagen hier zouden willen houden, maar ook aan clubjes mensen die graag de accommodatie willen huren om wekelijks een uurtje op te voetballen.'

Niet te hard van stapel

De samenwerking met de vier verenigingen gaat volgens de sportparkmanager goed. 'Het zijn clubs met een vooruitziende blik, dat werd in het voortraject al snel duidelijk. Er is ook draagvlak bij de verenigingen voor de plannen. Als je dat mist, wordt het heel moeilijk. Verder moet je niet te hard van stapel lopen. Zelf zou ik soms wel wat sneller willen, maar dan zie je dat verenigingen soms wat meer tijd nodig hebben. Dat snap ik ook, want je hebt het dan ook over mensen die overdag werken en het verenigingswerk 's avonds doen.'

‘Er is draagvlak bij verenigingen, al zou ik zelf wel sneller willen’

Wereld van mensen op sportieve manier wat vergroten

Sport steeds meer als middel

Het wordt steeds drukker op sportpark De Heerenmäten in Zevenaar. Je vindt er niet alleen leden van atletiekvereniging De Liemers, maar ook tal van anderen. Zeker nadat in 2016 het nieuwe multifunctionele clubgebouw in gebruik werd genomen. ‘Er komen steeds meer activiteiten waarbij we sport als middel gebruiken en niet puur als doel’, zegt Jacqueline van Pelt, voorzitter van Stichting De Liemers Breedtesport.

Zo komen er elke donderdag 23 ‘jong-senioren’ uit Zevenaar en omliggende plaatsen naar De Heerenmäten om sportief in actie te komen en daarna samen te eten.

Op woensdag zijn er een aantal sporters met een beperking om aan racerunning te doen. Dat is hardlopen op een soort driewiel fiets met borststeun. Verder maken het Liemers College, Toerfietsclub De Liemers en loopclub Ik ben de LOPER gebruik van de accommodatie.

‘Verenigingen kunnen trots zijn’

Ontmoeten

‘Er zijn nog heel veel meer mogelijkheden waarmee we bezig willen gaan’, zegt Van Pelt. ‘Zo kun je zorg en sport op verschillende manieren met elkaar verbinden. Bijvoorbeeld beweging aanbieden voor kinderen met overgewicht en daarna een gezonde lunch maken. Of sport voor nieuwkomers met daarna in de kantine een uur conversatie in het Nederlands. Ook kun je denken aan gezamenlijk sporten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Er zijn drie voorwaarden waaraan breedtesport moet voldoen. Natuurlijk gaat het om sport en bewegen, in combinatie met sociaal ontmoeten. En het moet voor een specifieke doelgroep zijn.’ Jaren geleden lagen er al nieuwbouwplannen voor de sterk verouderde kantine en kleedkamers van de in Zevenaar gevestigde atletiekvereniging. ‘Toen dat begon was ik zelf nog helemaal niet actief binnen de vereniging. Ik kwam er alleen als recreatieloper voor een wekelijks uurtje baantraining en verder niet. Toen ze in 2014 iemand voor het bestuur vroegen, ben ik erin gegaan. Eerst als algemeen bestuurslid. Al snel werd ik benoemd tot voorzitter.’

Drastische bezuinigingen

Ze vervolgt: 'Toen belandde ik meteen midden in nieuwbouwplannen waar ik tot dan toe geen enkele notie van had gehad. Ik zag al snel dat we het niet moesten hebben van de kantine-omzet en dat voor een verantwoorde investering een drastische bezuinigingsronde op het nieuwbouwplan noodzakelijk was. Als bestuur zijn we ons toen samen met de Gelders Sport Federatie gaan oriënteren.' Daaruit kwam onder andere het idee om de accommodatie multifunctioneel te maken. Uiteindelijk ruilde ze dit voorjaar na een zittingsperiode van drie jaar de voorzittershamer van de vereniging in voor die van de stichting. De stichtingsvoorzitter werd toen de frontman van de atletiekclub.

Van Pelt was in de drukste periode zo'n zestig uur per week bezig met haar vrijwilligerswerk. 'Maar nu maak ik ook al gauw veertig uur', zegt ze. 'Ik heb de mogelijkheid daarvoor, maar niet iedereen kan er zoveel tijd voor vrij maken. Je moet een paar van die gekken hebben die zich ervoor willen inzetten.' Een flink deel van Van Pelt's tijd gaat zitten in bestuurlijke uitvoeringstaken en netwerken. 'Dat netwerken is nodig als je nieuwe partijen erbij wil krijgen.' De stichting praat onder andere met Uniek Sporten, welzijnsorganisatie Caleidoz, RIBW (wonen en dagbesteding voor mensen met een psychiatrische achtergrond) en Zozijn (voor mensen met een verstandelijke beperking). Er is ook contact met omliggende gemeenten over mogelijke interesse in breedtesportprogramma's en atletiekclinics in het basis- of voortgezet onderwijs. 'Zo'n breedtesportprogramma is bijvoorbeeld de Nationale Diabetes Challenge van de Bas van de Goor Foundation. Dat is een 20-weeks wandelprogramma voor Diabetespatiënten en mensen met andere chronische ziekten.'

Vitaal sportpark

In het voorjaar van 2019 wordt een sprintbaan van 80 meter en een kunstgrasoefenveld op het sportpark aangelegd. Dat is mede mogelijk door een provinciale subsidie in het kader van de regeling vitale sportparken.

'Met een interessant sportaanbod kunnen we nog meer groepen hier naartoe, in combinatie met sociaal ontmoeten in het clubgebouw.' Het lijkt Van Pelt mooi als de breedtesporters uiteindelijk ook lid kunnen worden van de atletiekvereniging of een van de andere clubs. 'Dan hoor je erbij en vergroot je je wereld. En de verenigingen kunnen er trots op zijn dat ze een steentje bijdragen aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen.'

‘Nog meer groepen door interessant sportaanbod’

Elke week 22 deelnemers

Samen Sportief: beetje bewegen en lekker kletsen

Theo Polman (65) uit Babberich is vroeg op sportpark De Heerenmäten in Zevenaar. Het beweeguurtje Samen Sportief begint pas over drie kwartier en hij loopt al in de kantine van AV De Liemers. ‘Ik zet altijd thee voor de vrijwilligers die bezig zijn met de maaltijd’, zegt hij. ‘De sfeer is zo goed onderling. Het is een echt team.’

Elke donderdag komen vijf à zes vrijwilligers in de keuken van de atletiekvereniging bij elkaar om voorbereidingen te treffen voor de maaltijd die de deelnemers aan de beweegactiviteit Samen Sportief voorgeschoteld krijgen. Het ruikt om kwart over drie ’s middags al heerlijk in de multifunctionele kantine van de club. Deze week staan gehaktbrood, aardappelschotel en verse salade op het menu. ‘Mijn uitdaging is elke week wat anders te maken’, zegt chef-kok Hilde Nijhuis uit Zevenaar. ‘En dat is tot nu toe altijd gelukt.’

‘Mijn uitdaging? Elke week wat anders’

Enthousiast

Nijhuis werd anderhalf jaar geleden gevraagd, mede omdat ze dol is op koken en ervaring heeft met maaltijden bereiden voor grote groepen. ‘Ik heb dat ook een tijdje in een Domushuis van het Leger des Heils gedaan. Het is leuk als mensen enthousiast zijn over de maaltijd. Dat maakt ook dat ik het leuk vind.’

Terwijl Theo de thee inschenkt (‘Theo en thee, snap je ’m?’) komen er nog een paar vroege deelnemers de kantine in. Zoals Trees Derksen, ook uit Babberich: ‘Ik kom vooral voor de babbels. En het sporten? Wat ik kan, doe ik. En anders doe ik niet mee. Het is gezellig, je hebt wat te kletsen en voor 3,50 euro heb je een heerlijke maaltijd. Daar zou ik ook nog wel vier euro voor over hebben.’ Jacqueline van Pelt, voorzitter van stichting De Liemers Breedtesport, is ook een van de vrijwilligers. ‘We koken altijd met verse spullen. Dat is ook een beetje onze sport’, zegt ze. Riet Kempers, een andere kookvrijwilliger, woont vlakbij de atletiekbaan. ‘Ik was hier ooit voor een gesprek over de nieuwbouw en toen heb ik gezegd dat ik het wel leuk zou vinden iets te doen. Dus belden ze mij toen dit werd opgezet. ‘Ik geloof dat we met drie deelnemers begonnen, maar nu zijn er elke week wel een stuk of 22.’

Mix

Kempers vindt de mix aan deelnemers leuk. 'Het zijn mensen uit de buurt, maar komen ook via Caleidoz (welzijnsorganisatie, red.) en ZoZijn (begeleid wonen, red.). Ze hebben altijd goeie zin.' Inmiddels kennen de vrijwilligers hun pappenheimers wel. 'Mensen die langzaam eten, scheppen we als eerste op, mensen die niet zo veel op kunnen, krijgen een kleinere portie.'

Het wordt steeds gezelliger in de ruimte, want nu komt de groep deelnemers aardig op sterkte. De meesten hebben sportieve kleding aan, een enkeling draagt zijn of haar dagelijkse kloffie. Als tegen vier uur trainer Daan Reintjes binnenkomt, verplaatst het gekwetter zich naar buiten voor een opwarm-wandelronde in het naastgelegen park. Daarna doen ze in het 'krachthonk' een aantal spierversterkende oefeningen.

**'Het is gezellig,
je hebt wat
te kletsen
en je krijgt
een heerlijke
maaltijd'**

'Goed bezig'

'Ha Nol, je bent goed bezig de laatste weken', zegt trainer en ALO-student Reintjes tegen een deelnemer die soepel een oefenbal van links naar rechts zwaait. Nol lacht breed. 'En je begint het nog leuk te vinden ook', vult hij aan. Elders in de ruimte doen mensen oefeningen met opstapjes, buigingen en andere oefeningen. Er wordt wat afgelachen en gekletst. Normaal gesproken gaan ze ook naar buiten voor een workout, maar vanwege het weer ligt het accent nu meer op binnen.

'In het begin moest ik even wennen', zegt Daan Reintjes. 'Ik had eerst een aantal serieuze oefeningen, maar het gaat vooral om lekker bezig te zijn. Ik probeer wel elke week wat nieuws aan te bieden, maar ik merk dat ze de bekende oefeningen wel fijn vinden. Je ziet sommigen ook wat fitter worden, maar het is ook belangrijk dat mensen thuis van de bank af komen en onder de mensen zijn.'

Rondje op de atletiekbaan

Ondertussen is een van de deelnemers bezig om tien keer op en van een verhoging te stappen. Z'n begeleidster zegt: 'Tien haal je makkelijk. Dan kun je er ook wel dertig doen.' Daan reageert meteen: 'Ach, pak er dan meteen maar honderd.' Het tekent de sfeer die in het groepje heerst. Iets voor vijf uur is het tijd voor een rondje wandelen op de atletiekbaan, die op dat moment ook door enkele hardlopers gebruikt wordt. En daarna schuiven de deelnemers van Samen Sportief aan de grote tafel die de vrijwilligers hebben klaargezet. Tijd om te eten en daarna nog een keer in beweging te komen: voor de afwas.

Veel tijd in steken en tegenslagen overwinnen

Een open club worden is hard werken

Om van een ‘gewone’ sportvereniging een open club te maken, heb je doorzetters nodig. Mensen met de blik op de horizon. Dat zegt bestuurslid Jouke Dijkstra van atletiekvereniging AV De Liemers. De club verbreedt langzaam de activiteiten voor mensen die geen lid zijn. Een van de voorbeelden is het Samen Sportief, waarbij veelal oudere mensen samen bewegen en daarna aanschuiven voor het avondeten.

‘Ik snap het als verenigingen geen tijd hebben om een open club te worden. Je moet er tijd in steken en ook de nodige tegenslagen overwinnen. Als ik zie waarmee wij te maken hebben gehad, dan zou je het bijltje er zo bij kunnen neergooien. Gelukkig was Jacqueline van Pelt (Voorzitter van stichting De Liemers Breedtesport, red.) de doorzetter die wij nodig hadden.’

‘We doen het samen, want we zijn een vereniging’

Plannen voor tweede groep

De sport- en eetinstuif Samen Sportief, medegeorganiseerd door welzijnsorganisatie Caleidoz, werd al snel een groot succes. ‘We begonnen met twaalf mensen’, zegt Dijkstra, die de begeleiding van de groep ook een tijdje op zich nam. ‘Nu hebben we er elke keer 28 en zijn er plannen om een tweede groep te starten.’

Toch was het even spannend of het na de succesvolle start wel een vervolg zou krijgen. ‘Aankankelijk was het een pilot van twaalf weken vanuit de gemeente. Mede dankzij de grote belangstelling en het overleg dat gaande was, werd die pilot steeds verlengd.

Op een gegeven moment stopte het toch, want de gemeente had er geen geld meer voor. Wij zagen het ook niet zitten om te betalen, want dan doe je het toch van het geld van de leden.’ Door de vraag wie er zou gaan betalen, kwam Samen Sportief een week of zes stil te liggen. ‘Uiteindelijk hebben vier partijen het opgepakt en zijn het gaan financieren. Ze wilden het succes niet laten varen.’

Vanuit de vereniging merken maar weinig mensen dat hun club breder bezig is. ‘We zitten op donderdagmiddag, dat is een daluur. Misschien dat de leden er via de nieuwsbrief iets van mee krijgen, als ze die tenminste lezen. Het levert tot nu toe ook nog geen hele stromen nieuwe leden op. Ik geloof dat we zo één lid erbij hebben gekregen.’

Op de kaart zetten

Volgens Dijkstra heeft de vereniging op bestuurlijk vlak wel voordelen van het uitvoeren van een maatschappelijke taak. 'Je zet jezelf wel op de kaart hiermee. Bestuurders van gemeenten, provincie en van organisaties zien dat we breed bezig zijn. Zo krijg je ook weer nieuwe initiatieven in huis, zoals bijvoorbeeld een inloopspreekuur van de fysiotherapie.'

Het bestuurslid van de atletiekvereniging schat in dat over vijf tot tien jaar een groter aanbod aan sportieve activiteiten voor niet-leden is. 'En misschien hoeft het ook niet altijd een relatie met sport te hebben. En het kan bij ons op de accommodatie, maar bijvoorbeeld ook in een verzorgingshuis. We zullen zien welke kant we de komende jaren op gaan. Alles valt en staat natuurlijk ook bij de durf die je als vereniging hebt. Je hebt bestuursleden met durf en visie nodig, maar je zult ook je leden mee moeten krijgen. We doen het samen, want we zijn een vereniging. Niet een sportschool waar je een abonnement op hebt.' 'We doen het samen, want we zijn een vereniging'.

**‘Je zet jezelf
als vereniging
op de kaart’**

Samen nadenken over de toekomst

Een sportpark waar je niet omheen kunt

Een park waar opa rustig kan wandelen, de kleinkinderen spelen op de natuurlijke speelplek en de ouders lekker meedoen, picknicken of een rondje hollen. Directeur Marjorie Westra van de Kikkerkoning ziet het al helemaal voor zich.

Nu is het nog een idee dat in de hoofden van de verschillende (toekomstige) gebruikers van sportpark De Pas in Elst zit en in grote lijnen op papier staat. Maar over twee jaar moet die plek er ook in werkelijkheid een stuk aantrekkelijker uitzien. Het gebruik is dan niet meer beperkt tot trainingen, wedstrijden en andere verenigingsactiviteiten. Ook daarbuiten zullen verschillende doelgroepen zich vermaken op het herin te richten vitale sportpark.

‘We zijn echt naar elkaar toe gegroeid’

Veel tijd in gestoken

Marjorie Westra heeft het afgelopen jaar volop meegepraat over spelen en de vijver op het park. Ze maakte namens de kinderopvang deel uit van twee werkgroepen. ‘Alle gebruikers van het sportpark hebben er heel veel tijd in gestoken. Dat is wel mooi om te zien’, zegt ze. Westra schoof op uitnodiging van de hockeyvereniging aan bij het overleg. ‘We zijn met de HCOB aan het kijken of we samen wat kunnen doen. De vereniging attendeerde ons op de mogelijkheid om mee te praten. De gemeente had ons niet uitgenodigd, maar wilde ons er wel graag bij hebben.’ Het vitale sportpark De Pas in Elst krijgt onder andere een multifunctioneel kunstgrasveld (multicourt), een soort arena waarin onder andere buitenlessen gegeven kunnen worden, een hardloopparcours, verschillende fitnessstoestellen (calisthenicspark), vijf picknickbanken, een klimtouw en trekveer over de vijver en een aantrekkelijk en natuurlijk speel- en recreatiegedeelte. Marjorie: ‘Er komen vier torens van een verschillende hoogte op het terrein, tussen de fruitbomen. Daar kunnen kinderen straks lekker klimmen en glijden, zo komen er ook klimnetten. Verder een waterspeelplaats, waar je met water en modder kunt spelen. Onze ervaring is dat kinderen graag buiten spelen als er maar voldoende avontuur is. Ook komt er een spetterbad. In de winter zou er bij vorst op geschaatst kunnen worden.’

Marjorie Westra

‘Vriendelijke ingang’

De verschillende verenigingen (voetbal, hockey, hengelsport, duiven, scouting, hardlopen), Driestroom, basisscholen, Over Betuwe College (OBC) en De Kikkerkoning hebben een jaar gesproken, over onder andere de inrichting van een aantrekkelijker sportpark. ‘Het wordt heel erg uitnodigend, juist omdat we een meer vriendelijke, open ingang krijgen en het speelgedeelte bij de ingang van het sportpark komt. Je kunt er niet omheen, er is straks altijd wel wat voor mensen te doen.’

Op de overlegsessies is vaak gesproken over de parkeerproblemen die er nu op de drukste momenten zijn. ‘Sommigen wilden een deel van wat nu het speelgedeelte wordt gebruiken voor parkeerplaatsen. Maar dat vonden we wel jammer. Uiteindelijk zijn we er van overtuigd dat de parkeerproblemen ook op een andere manier opgelost moeten worden. De leden van de sportclubs moeten er bewust van worden dat ze ook op de fiets kunnen komen, op een andere plaats verzamelen voor uitwedstrijden, of samen met de auto naar het sportpark kunnen komen.’

Saamhorigheid

Het samen nadenken over de toekomst van het sportpark, waarvoor 1,3 miljoen euro beschikbaar is, liep niet altijd even makkelijk. Marjorie Westra: ‘Het was geen appeltje-eitje. Er zaten heel verschillende karakters aan tafel. Sommigen waren vooral -hoe zeg ik dat netjes- gericht op hun eigen vereniging. Maar we zijn echt naar elkaar gegroeid. Er hing echt een hele relaxte en uitnodigende sfeer. Iedereen is betrokken. Nu is het zaak om er snel mee aan de slag te gaan. Daarmee voorkom je dat mensen zich terugtrekken en vooral richten op hun eigen vereniging. Het sportpark gaat pas echt leven als we nog meer gaan samenwerken. Die saamhorigheid moet dus blijven.’

‘Mooi dat alle gebruikers van het sportpark er veel tijd in hebben gestoken’

Bijzondere doelgroepen gaan verenigingen helpen in Elst

Alledaags geluk: maatje op het sportpark

Wie Jan Arts hoort vertellen over de nieuwe generatie vrijwilligers op sportpark De Pas in Elst, wordt vanzelf enthousiast. De ambassadeur van De Driestroom (zorg en ondersteuning aan mensen met en zonder handicap) ziet namelijk zoveel mogelijkheden voor mensen met een beperking, maar ook nieuwkomers of mensen die al langer op zoek zijn naar werk.

‘Wat is er nou mooier dan helpen op het sportpark en dan een compliment krijgen over het sportveld dat er zo mooi bij ligt, of over de was’, zegt Arts. ‘Die waardering is prachtig. Wij streven er ook naar: alledaags geluk voor onze cliënten.’

Werkpost

Sportpark De Pas in Elst staat aan de vooravond van veranderingen. De poorten van het doorgaans gesloten complex gaan ook buiten de gebruikelijke verenigingsuren open en er komt plek voor mensen die geen lid zijn van de verenigingen die er gevestigd zijn. Onder andere in de werkpost die stichting De Driestroom er samen met andere organisaties begint.

‘Toen ik vier jaar geleden ambassadeur werd voor de Driestroom, ben ik me bezig gaan houden met de vraag hoe we de deuren naar de verenigingen op het sportpark zouden kunnen openen. Daarvoor zijn we eerst in gesprek gegaan met de hockeyclub en de voetbalclubs Spero en Elistha. Dat resulteerde in de eerste editie van Special Sports Event, waar vijftig deelnemers zich uitstekend vermaakten’, zegt Arts.

Eilandjes op sportpark

Het evenement zorgde onder andere in de op-richting van een voetbalteam voor mensen met een beperking. ‘Maar het leverde ook beweging bij de clubs op. Tot die tijd hadden ze amper samengewerkt met elkaar. Het waren allemaal eilandjes op hetzelfde sportpark. Het samen werken aan zo’n evenement was een fantastische ervaring. Dat je met z’n allen bezig bent voor een goed doel. Niemand die zich drukte, iedereen hield zich aan de afspraken. Het was ook prettig voor de verenigingen dat ze zich naar buiten richtten.’ Voor de tweede editie -in 2017- kwamen er nog extra clubs bij. Het aantal deelnemers nam toe tot honderd.

Het inzetten van vrijwilligers vanuit onder andere de Driestroom bij de verenigingen op De Pas, werd de volgende stap. ‘De gemeenteraad heeft daar inmiddels geld voor vrijgemaakt en er is ook een werkgroep samengesteld. Er is besloten dat we als coöperatie gaan werken’, zegt Arts. Er zijn ook werkgroepen die nadenken over het ruimtegebruik en het weghalen van hekken en poorten.’ ‘De werkpost haakt in op de groeiende behoefte aan vrijwilligers bij de verenigingen’, zegt Driestroom-ambassadeur Arts. ‘Er moet daar heel veel gebeuren. Kleedkamers en kantine schoonmaken, de was doen, onderhoud aan gebouwen en velden, noem maar op.’

Meester en leerling

De vrijwilligers die vanuit de werkpost bij verenigingen aan de slag gaan, worden gekoppeld aan een maatje. 'Je kunt het ook meester en leerling noemen. Het doel is om eerst mee te lopen en te leren om uiteindelijk zelfstandig het vrijwilligerswerk te kunnen doen. Voor sommigen is doorstromen naar regulier werk mogelijk.'

Er is goed nagedacht over de vrijwilligers die een leerling krijgen. 'De vrijwilligers die al twintig of dertig jaar rondlopen bij een club willen we in eerste instantie ontzien. Deze vrijwilligers zijn heel belangrijk voor een vereniging, maar ze hebben vaak wel hun eigen koninkrijkjes. Dat horen we van de clubs. Als deze vrijwilligers zien hoe de mensen van een werkpost samen met een andere vrijwilliger actief zijn, hopen we dat ze zelf misschien ook enthousiast worden.'

Begin 2019 beginnen naar schatting tien mensen met vrijwilligerswerk voor de twee Elster voetbalclubs, de hockeyvereniging, de duivenvereniging en de hengelsportclub. 'We zien wel hoe het loopt en of er meer vrijwilligers nodig zijn.'

Nieuwe functies

Arts ziet ongekende mogelijkheden voor mensen die via de werkpost aan de slag gaan. 'Je kunt ook nieuwe functies creëren bij clubs. Bijvoorbeeld iemand die ervoor zorgt dat de vlaggen bij een thuiswedstrijd van het eerste team worden opgehangen en na afloop weer worden weggehaald en opgevouwen.'

En misschien kan in plaats van een pupil van de week ook weleens een vrijwilliger mee het veld op om de wedstrijdbal te dragen. Als mensen dat leuk vinden, is dat natuurlijk geweldig.'

De eerste ervaringen waren in elk geval al heel positief. 'Bij de laatste editie van het Special Sports Event hielpen mensen vanuit de Droom mee in de kantes van Spero, Elistha en HCOB. Ook daar waren ze gekoppeld aan een eigen vrijwilliger van de club. En ze hebben allemaal fantastisch leuk gehad.'

**‘Misschien kan vrijwilliger
de wedstrijdbal dragen,
in plaats van de pupil
van de week’**

‘Als coördinator drie jaar nodig’

Subsidies, luisteren en uitleggen trekt clubs over de streep

Luisteren, luisteren en nog eens luisteren. Dat deed open club-coördinator Robbert Bonsink in Putten de eerste maanden na zijn aanstelling. ‘En na het luisteren legde ik uit wat de open club-gedachte is. Bij sommige verenigingen leefde het idee dat alle hekken weg moesten en de accommodatie 24 uur per dag beschikbaar zou moeten zijn. Er waren nogal wat cowboyverhalen. Maar de hekken gaan niet weg, ze gaan open’, zegt Bonsink.

Toen hij in januari 2018 begon, wist hij dat er in Putten nogal wat weerstand was tegen de open club-gedachte. ‘Dan is het belangrijk om te gaan luisteren bij de verenigingen. Ik heb in de eerste maanden 25 gesprekken met besturen gevoerd.’

‘Belangrijk om te luisteren bij verenigingen’

Weerstand

Tijdens de gespreksronde merkte hij dat veel weerstand bij clubs tijdens de ontmoetingen verdween. ‘Verenigingen gaven aan dat de communicatie met de gemeente lastig was geweest. Er bestonden daardoor veel misverstanden. Die heb ik gelukkig weg kunnen nemen.’

Het initiatief voor de open club komt van de gemeente Putten, die subsidie beschikbaar heeft om verenigingen over de streep te trekken. Er is geld voor vier onderdelen: helpen bij evenementen, meedoen met vroeg signaleren van problemen bij individuele leden, participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en meedoen met de sportpas.

Bonsink: ‘Bij evenementen kun je denken aan de Koningsspelen of de sportmarathon. Je hoeft niet per se als vereniging zelf een activiteit aan te bieden, je kunt ook leden als vrijwilligers aanmelden. Bij het vroeg signaleren hebben we het bijvoorbeeld over adhd, pdd-nos, maar ook huiselijk geweld. Het is goed om te weten waar je mensen naar door kunt verwijzen. We hebben nu mensen geïnformeerd en getraind.’

Robbert Bolsink

Onderhoud

‘Participatie staat voor het laten deelnemen van mensen die bijvoorbeeld revalideren of even geen werk hebben. Die zouden kunnen helpen met onderhoud of het draaien van kantinediensten bij de vereniging. De club zorgt voor de begeleiding en heeft een aanspreekpunt voor ons.’ Clubs hebben vacatures opgesteld, waarna Welzijn Putten mogelijke kandidaten doorverwijst. Het vierde onderdeel van de open club-gedachte is het invoeren van een sportpas. Bolsink: ‘Verenigingen die meedoen bieden bijvoorbeeld trainingen aan. We denken er nu aan om leden van alle deelnemende clubs een sportpas te geven, waarmee ze ook bij een andere vereniging kunnen kijken. Dat kost niets, maar dat gaat in de toekomst misschien vijf of tien euro kosten. We spreken er nog over hoe we dat precies gaan invullen.’

‘Behoorlijk aantal’

Van de 34 sportverenigingen in Putten doen er twintig mee aan de open club. ‘Ik vind dat een behoorlijk aantal’, zegt de coördinator. ‘Met tien was ik ook al blij geweest. Het zijn veel kleinere verenigingen die niet meedoen. Maar dat niet iedereen deelneemt is niet erg. Als het een tijdje loopt, denk ik dat er wel meer clubs interesse krijgen.’ Het is niet zo dat alle vier de thema’s per se gehandhaafd worden. ‘Ik zou me zo kunnen voorstellen dat je het vroeg signaleren op een gegeven moment op de rit hebt. Dan zou je een ander thema kunnen toevoegen.’

Nieuwe ideeën

Uit een evaluatie onder de deelnemende clubs is in december 2018 gebleken dat er genoeg nieuwe ideeën zijn. Zo hebben clubs voorgesteld wat te doen met sporten voor senioren, mensen met een beperking en nieuwkomers. Ook willen verenigingen graag aan de slag met gezonde voeding in de kantine.

Coördinator Bolsink is in elk geval nog tot het einde van 2019 actief in Putten. ‘Het is nog niet bekend hoe het verder gaat, maar eigenlijk heb je wel drie jaar nodig om het goed vorm te geven.’

Het eerste jaar is vooral kennismaken en opzetten, het tweede jaar uitvoeren, waarna je het derde jaar kunt gebruiken om te sturen en het initiatief aan anderen over te dragen.’

‘De clubs zorgen voor begeleiding en een aanspreekpunt’

‘Je kunt er niet omheen, er is straks altijd wat te doen’

In samenspel met:

Jan Markink

Gedeputeerde Sport provincie Gelderland

Joke Roeterdink

Senior projectcoördinator Gelderse Sport Federatie

Rick Palm

Voorzitter SC Rheden

Jacqueline van Pelt

Voorzitter van stichting De Liemers Breedtesport

Jouke Dijkstra

Bestuurslid Atletiekvereniging AV de Liemers
in Zevenaar

Jan Arts

Ambassadeur van De Driestroom (zorg en
ondersteuning aan mensen met en zonder
handicap) in Elst

Marjorie Westra

Directeur Kinderopvang de Kikkerkoning in Elst

Kees Grovenstein

Begeleider sport- en werkprogramma
op Sportpark De Sypel in Harderwijk

Monique Mennen

Sportparkmanager de Sypel in Harderwijk

Robbert Bonsink

Coördinator open club Putten

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 CX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl